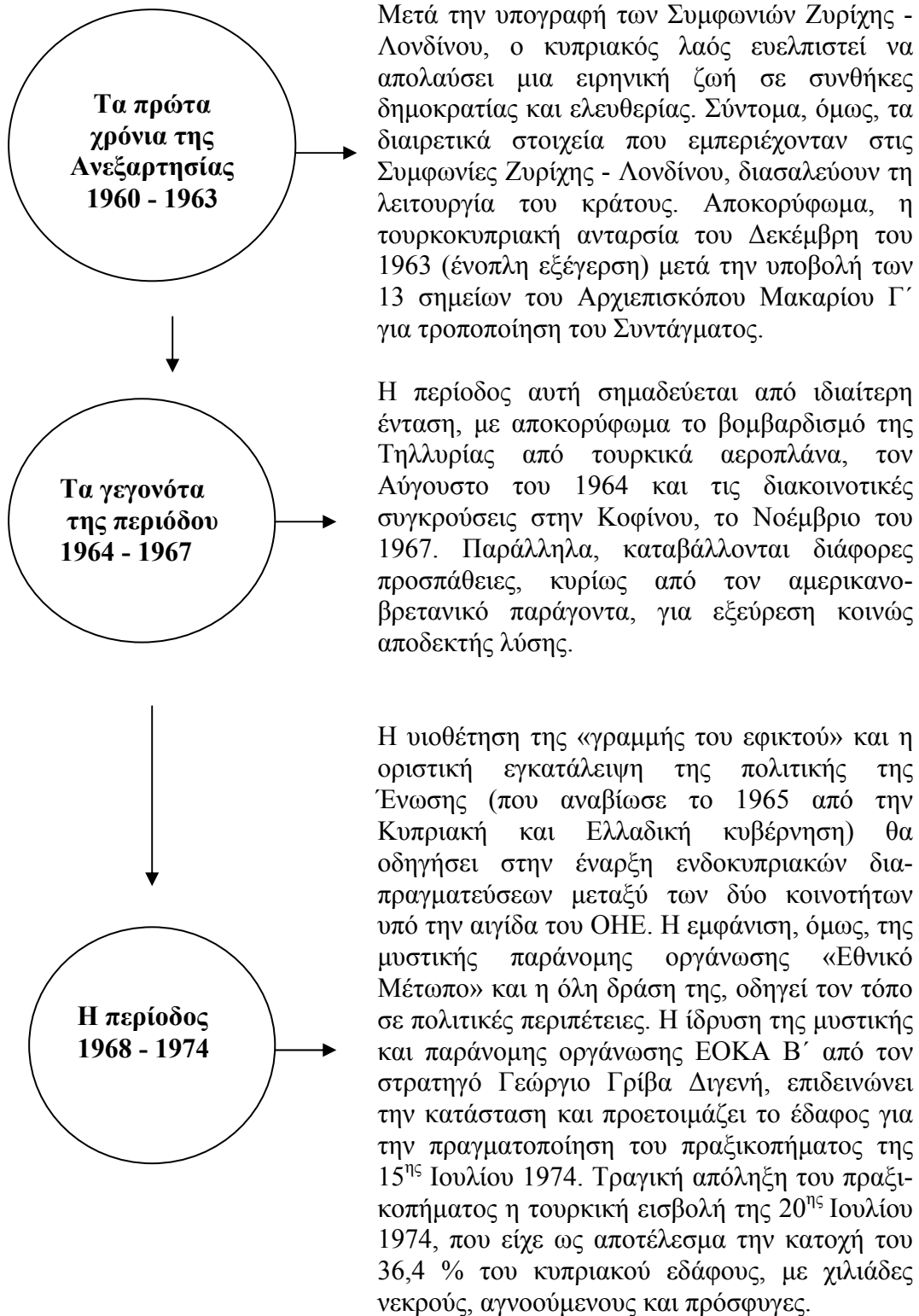

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ - ΝΕΟΤΕΡΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
(Γ΄ Λυκείου)

Συνοπτικό Διάγραμμα της Σύγχρονης Ιστορίας της Κύπρου
Από την ανεξαρτησία ως το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή
(1960 – 1974)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΩΣ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ (1960 – 1974)

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ (1960 – 1963)

16 Αυγούστου 1960

→ Μετά την υπογραφή των συνθηκών Ζυρίχης Λονδίνου, ο τελευταίος κυβερνήτης της Κύπρου σερ Χιου Φουτ, σε επίσημη τελετή στη Βουλή των Αντιπροσώπων, διαβάζει το διάγγελμα της βασίλισσας Ελισάβετ, με το οποίο τερματίζεται επίσημα η αγγλική διοίκηση στο νησί και ανακηρύσσεται η Κυπριακή Δημοκρατία, ως ανεξάρτητο και κυρίαρχο κράτος.

Το τέλος της Αγγλοκρατίας γίνεται αποδεκτό από τους Κυπρίους με αισθήματα ανακούφισης και προσδοκίας ειρηνικής ζωής σε συνθήκες δημοκρατίας και ελευθερίας. Δυστυχώς, τα διαιρετικά στοιχεία του δοτού συντάγματος επιταχύνουν την έκρηξη δραματικών γεγονότων, που δυναμιτίζουν την κρίση ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Ως **διαιρετικά στοιχεία** επισημαίνονται τα εξής:

1. Η αντιμετώπιση των κατοίκων του νησιού ως μέλη δύο κοινοτήτων.

Τα αυξημένα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων σε σχέση με την πληθυσμιακή τους αναλογία. Σημειώνεται ότι στην πρώτη απογραφή που πραγματοποιήθηκε από το νεοσύστατο κράτος το 1960 καταγράφονται τα πιο κάτω πληθυσμιακά δεδομένα:

Εθνικότητα	Πληθυσμός	Ποσοστό (%)
Έλληνες	441, 656	77,0
Τούρκοι	104,942	18,3
Αρμένιοι	3,378	0,6
Ρωμαιοκαθολικοί (Λατίνοι)	4,505	0,8
Μαρωνίτες	2,752	0,5
Άλλοι (Βρετανοί κτλ.)	16,333	2,8
Σύνολο	573, 566	

«Δημογραφική Έκθεση», Έκδοση Τμήματος Στατιστικής και Ερευνών Υπουργείου Οικονομικών, Λευκωσία, 1990, σ. 37

3. Οι κίνδυνοι που πηγάζουν από τις Συνθήκες Συμμαχίας και Εγγυήσεως (δικαίωμα μονομερούς επέμβασης των τριών εγγυητριών δυνάμεων: Ελλάδα, Τουρκία, Βρετανία).

Θεσμική συγκρότηση του νεοσύστατου κράτους

Πρώτος Ελληνοκύπριος Πρόεδρος: **Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄**
Πρώτος Τουρκοκύπριος Αντιπρόεδρος: **Φαζίλ Κουτσιούκ**

Υπουργικό Συμβούλιο: **Επτά (7) Ελληνοκύπριοι**
Τρεις (3) Τουρκοκύπριοι

Σύνθεση πρώτου Κοινοβουλίου: **Τριάντα πέντε (35) Ελληνοκύπριοι**
Δεκαπέντε (15) Τουρκοκύπριοι

Τα πρώτα διεθνή βήματα της Κύπρου

Η Κυπριακή Δημοκρατία γίνεται μέλος:

- του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (1960)
- της Κοινοπολιτείας (1961)
- του Συμβουλίου της Ευρώπης (1961)
- του Κινήματος των Αδεσμεύτων, στην ίδρυση του οποίου είχε πρωτοστατήσει (1961)

Δυσκολίες και προβλήματα στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της Κυπριακής Δημοκρατίας

1. Ανταγωνισμός των δύο κοινοτήτων σε μια προσπάθεια αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων και εξουδετέρωσης των μειονεκτημάτων, που απέρρεαν από τις Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου.
2. Δυσλειτουργία του κράτους εξαιτίας κάποιων προνοιών του συντάγματος όπως το δικαίωμα της αρνησικυρίας (veto), οι χωριστές πλειοψηφίες στη Βουλή, η εκλογή χωριστών δημοτικών συμβουλίων στις πόλεις κτλ.

Στόχοι της πολιτικής του νεοσύστατου κράτους

Βασικό άξονας
εσωτερικής πολιτικής

↓
Οργάνωση ενωμένου
ανεξάρτητου κράτους

Βασικός άξονας της
εξωτερικής πολιτικής που
χαράσσει ο Αρχιεπίσκοπος
Μακάριος με επισκέψεις
του σε διάφορες χώρες
είναι:

- Ο αδέσμευτος χαρακτήρας της Κύπρου
- Η διατήρηση στενών σχέσεων με τη Δύση
- Η σύναψη φιλικών σχέσεων με τις χώρες της Ανατολής αλλά και τον υπόλοιπο κόσμο.

↓
Απώτερος στόχος

Η εδραίωση της Κυπριακής
Δημοκρατίας στο διεθνές
προσκήνιο

Οι πρώτες αντιδράσεις των δύο Κοινοτήτων

Ελληνοκυπριακή Κοινότητα

Εμμένει στην ιδέα της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο αφενός αποκλείεται ρητά από τις Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου και αφετέρου συγκεντρώνει τις Ελλαδικές και Τουρκικές αντιδράσεις.

Τουρκοκυπριακή Κοινότητα

1. Μεθοδεύει συστηματικά την εφαρμογή όλων των ευνοϊκών για την τουρκοκυπριακή πλευρά διαιρετικών στοιχείων του Συντάγματος, με αποτέλεσμα να παρατηρείται δυστοκία στη λήψη αποφάσεων και γενικότερα δυσλειτουργία σε επίπεδο Βουλής και κυβέρνησης του κράτους.
2. Προβαίνει σε μυστικές στρατιωτικές προετοιμασίες. Η μυστική τρομοκρατική οργάνωση ΤΜΤ, που ελεγχόταν από εξστραμιστα στοιχεία της Τουρκοκυπριακής ηγεσίας, προσπαθεί να φιμώσει, να εξουδετερώσει στην τουρκοκυπριακή πλευρά τις προοδευτικές εκείνες φωνές που εργάζονταν για την οικοδόμηση κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ των δύο κοινοτήτων.

Τα πιο πάνω καταδεικνύουν τις διχοτομικές στοχεύσεις των Τούρκων οι οποίοι θεωρούσαν τις Συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου ως ενδιάμεσο σταθμό για τις μελλοντικές διεκδικήσεις τους.

Τα δεκατρία σημεία

Προβλήματα που αντιμετωπίζει η νεοσύστατη Κυπριακή Δημοκρατία:

1. Επιμονή τουρκικής πλευράς για ξεχωριστά δημοτικά συμβούλια στις πέντε πόλεις.
2. Άρνηση Τουρκοκυπρίων βουλευτών να ψηφίσουν τους φορολογικούς και άλλους νόμους του κράτους.
3. Δυσκολίες σε στρατιωτικά θέματα καθώς και στην εφαρμογή της αναλογίας 70% Ελληνοκύπριοι – 30% Τουρκοκύπριοι σε ό,τι αφορά τις προσλήψεις Δημοσίων Υπαλλήλων.

Τα πιο πάνω προβλήματα καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για την Ελληνοκυπριακή πλευρά να επιδιώξει τροποποίηση του Συντάγματος, ώστε να καταργηθούν ή να περιοριστούν τα διαιρετικά και αρνητικά στοιχεία.

Προθέσεις Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ για αντιμετώπιση των προβλημάτων:

Αλλαγή – τροποποίηση του Συντάγματος, η οποία, όμως, θα προέλθει:

- α. Μετά από συνομιλίες με την Τουρκοκυπριακή πλευρά
- β. Με τη σύμφωνη γνώμη των εγγυητριών δυνάμεων

Στάση Εγγυητριών Δυνάμεων στις προθέσεις του Μακαρίου Γ΄

Τουρκία

→ Ήταν αρνητική στις προθέσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς για αναθεώρηση του Συντάγματος.

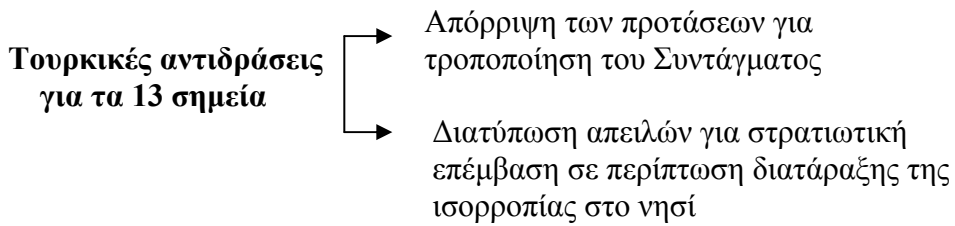
Μεγάλη Βρετανία

→ Αν και υπάρχουν διάφορες εκτιμήσεις για τη στάση της Μ. Βρετανίας εντούτοις ο Ύπατος Αρμοστής στην Κύπρο Άρθουρ Κλαρκ ενθαρρύνει τον Μακάριο να προχωρήσει στην υποβολή προτάσεων για τροποποίηση ενώ όπως μαρτυρείται είχε και άμεση ανάμειξη στην τελική διατύπωση των προτάσεων που έμειναν γνωστές ως «δεκατρία σημεία».

Ελλάδα

→ Ο πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου υποσχόταν κάθε βοήθεια στην Κύπρο και παράλληλα συμβούλευε την κυπριακή ηγεσία να αποφύγει οποιαδήποτε μονομερή ενέργεια.

Τα γεγονότα του 1963

Παρά τις τουρκικές αντιδράσεις, στις 19 Δεκεμβρίου 1963 οι υπουργοί εξωτερικών της Ελλάδας, Τουρκίας και Κύπρου συμφώνησαν στο Παρίσι να επιδιωχθεί διαπραγμάτευση των προτάσεων Μακαρίου (13 σημεία) ανάμεσα στις ηγεσίες των δύο κοινοτήτων της Κύπρου, προκειμένου να αποφευχθεί η ένταση.

Ένα, όμως, τυχαίο επεισόδιο πυροδότησε την πρώτη σοβαρή ένοπλη σύγκρουση ανάμεσα στις δύο κοινότητες, με απρόβλεπτες για το μέλλον συνέπειες, ανατρέποντας την ίδια στιγμή και τις προσπάθειες για ειρηνική διευθέτηση του προβλήματος όπως αυτές διαφάνηκαν στο Παρίσι. Συγκεκριμένα ξημερώματα της 21^{ης} Δεκεμβρίου 1963 μια αστυνομική περίπολος σταμάτησε για έλεγχο αυτοκίνητο Τουρκοκυπρίων. Ακολούθησε συμπλοκή με αποτέλεσμα το θάνατο δύο Τουρκοκυπρίων και τον τραυματισμό ενός Ελληνοκυπρίου. Οι συγκρούσεις αυτές συνεχίστηκαν ως το τέλος του Δεκέμβρη του 1963 και έμειναν γνωστές στην ιστορία ως «οι διακοινοτικές ταραχές του 1963» ή ως «η τουρκοκυπριακή ανταρσία».

Συνέπειες διακοινοτικών ταραχών του 1963

1. Χαράσσεται από τους Άγγλους η γραμμή αντιπαράταξης μεταξύ των θέσεων των Ελλήνων και των Τούρκων, η οποία ονομάστηκε «πράσινη γραμμή».
2. Μεταφορά χιλιάδων Τουρκοκυπρίων από τα χωριά τους σε αμιγείς τουρκοκυπριακές περιοχές δημιουργώντας έξι (6) τουρκοκυπριακούς θύλακες.
3. Έξοδος της ΤΟΥΡΔΥΚ από το στρατόπεδό της και έλεγχος του δρόμου Λευκωσίας – Κερύνειας μέσω Κιόνελι (δημιουργία προγεφυρώματος για την ενδεχόμενη τουρκική εισβολή και τη διχοτόμηση).
4. Αποχώρηση από την κυβέρνηση των Τουρκοκυπρίων Υπουργών (3), Αντιπροέδρου, Βουλευτών (15) και όλων των δημοσίων υπαλλήλων.
5. Σύσταση και Οργάνωση ξεχωριστών διοικητικών οργάνων: Ίδρυση το 1964 της «Γενικής Επιτροπής» με «εκτελεστική» και «νομοθετική» εξουσία, η οποία το 1967 ονομάστηκε «Προσωρινή Τουρκοκυπριακή Διοίκηση».

«Εκτόνωση» της κρίσης

Με τη σύμφωνο γνώμη των τριών εγγυητριών δυνάμεων (Ελλάδα, Τουρκία, Αγγλία) και της κυπριακής κυβέρνησης, βρετανικά στρατεύματα που έδρευαν στις εδώ στρατιωτικές τους βάσεις, ανέλαβαν «ειρηνευτική» αποστολή.

Επιτυγχάνεται:

- ◆ Συμφωνία για εκεχειρία
- ◆ Χαράσσεται η γραμμή αντιπαράταξης μεταξύ των θέσεων των Ελλήνων και των Τούρκων, η οποία ονομάστηκε «πράσινη γραμμή», γιατί χαράχτηκε πάνω στο χάρτη της Λευκωσίας με πράσινο μολύβι. Αυτή η γραμμή ήταν προμήνυμα, όπως φάνηκε στη συνέχεια, της επίτευξης των τουρκικών σχεδίων για διαμελισμό του νησιού.